

Відмова (відміна) єдиного податку 2%: перехідні правила

Лектор: **Зінаїда Омельницька** — головна редакторка журналу «Баланс» та «Uteka Комерція».

Повернення з ЄП 2%: самостійне та автоматичне

Відповідно до п. 9.9. підрозд. 8 розд. XX Податкового кодексу (далі — ПК), СГ:

- або може самостійно відмовитися від застосування ЄП за ставкою 2 %;
- або буде зобов'язаний це зробити після припинення або скасування воєнного стану, а в разі прийняття законопроекту № 8401 – з 1 липня 2023 року.

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Повернення з ЄП 2%: самостійне та автоматичне

Нагадаємо, що п. 9.9 підрозд. 8 розд. XX ПК в **законопроекті № 8401 у редакції яка є зараз** прописан так:

«Платники єдиного податку третьої групи, які використовували особливості оподаткування, встановлені цим пунктом, з **1 липня 2023 року** втрачають право на використання особливостей оподаткування, передбачених цим пунктом, і **автоматично** вважаються такими, що застосовують систему оподаткування, на якій такі платники податку перебували до обрання особливостей оподаткування, передбачених цим пунктом».

Відповідно до п. 9.9 підрозд. 8 розд. XX ПК, що діє на даний час, застосування спеціальної системи оподаткування ЄП за ставкою 2% діє до припинення або скасування воєнного стану. Нагадаємо, що воєнний стан з 20.05.2023 продовжено ще на 90 діб.

Повернення з ЄП 2%: самостійне та автоматичне

Платник податку має право **самостійно** (шляхом подання заяви) відмовитися від використання особливостей оподаткування, передбачених цим пунктом, з **першого дня місяця, наступного за місяцем, у якому прийнято таке рішення.**

У такому разі платник податків вважається таким, що застосовує систему оподаткування, **на якій він перебував до обрання особливостей оподаткування, передбачених цим пунктом, крім випадку, якщо у заяві про відмову від використання особливостей оподаткування, передбачених цим пунктом, платник податку зазначив про перехід на сплату інших податків і зборів (п.9.9 підрозд.8 розд.ХХ ПК).**

Повернення з ЄП 2%: самостійне та автоматичне

**ПІД ЧАС ДЕРЖРЕЄСТРАЦІЇ ОБРАНО ЄДИНИЙ ПОДАТОК ЗА СТАВКОЮ 2 %:
ЧИ МОЖНА ПЕРЕЙТИ НА ІНШУ СТАВКУ ЧИ В ІНШУ ГРУПУ ЄДИННИКІВ?**

Новоутворені суб'єкти господарювання, які бажають обрати спрощену систему оподаткування з урахуванням особливостей оподаткування, встановлених цим пунктом, подають заяву за загальною процедурою, передбаченою цим Кодексом (п. 9.9 підрозд. 8 розд. XX ПК).

При цьому повернутися зі ставки ЄП 2 % (як добровільно, так і вимушено) можна лише на **попередню систему оподаткування**. Тобто ту, на якій такі платники податку перебували до обрання ЄП за ставкою 2 %.

Проте новоствореному ФОП повертатися нема куди, а це на думку податкової озанчає, повернення на загальну систему оподаткування.

Повернення з ЄП 2%: самостійне та автоматичне

Чи може ФОП після повернення на загальну систему знову перейти на ЄП?

Ні, ФОП буде перебувати на загальній системі оподаткування протягом усього 2023 року. І тільки з 01.01.2024 зможе перейти на спрощену систему оподаткування. Адже не можна переходити на спрощену систему двічі протягом року (<https://dp.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/427096.html>).

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Повернення з ЄП 2%: самостійне та автоматичне

Чи може ФОП повернутися на іншу ставку ЄП, ніж та, що була до переходу?

Може, але не одразу. Податківці роз'яснюють таким чином (ЗІР, категорія 107.01.01):

1. Спочатку потрібно повернутися на свою колишню ставку ЄП шляхом самостійної відмови від ЄП за ставкою 2%. Для цього треба подати до кінця місяця Заяву з позначкою «Внесення змін», у якій заповнити, зокрема, поля 1–4 та 5
2. Потім перейти на бажану ставку ЄП. Для цього необхідно подати Заяву з позначкою «Внесення змін» не пізніше ніж за 10 календарних днів (у разі зміни ставки з 5% на 3%) або не пізніше ніж за 15 календарних днів (у разі зміни ставки з 3% на 5%) , до початку календарного кварталу з якого платник планує застосовувати нову ставку

5. Підстави подання заяви

5.1. Обрання або перехід на спрощену систему оподаткування**

Відповідно до глави 1 розділу XIV Податкового кодексу України (далі - Кодекс) прошу перевести мене на спрощену систему оподаткування, обліку та звітності з "___" _____ 20__ року.

5.1.1. Обрана ставка єдиного податку під час переходу на спрощену систему оподаткування

відсотків до розміру мінімальної заробітної плати*** або ставка у відсотках до доходу
та група із реєстрацією ПДВ , без реєстрації ПДВ

5.2. Зміна ставки та групи****

з групи на групу та/або зі ставки 2 на ставку 5 %, із реєстрацією ПДВ .

без реєстрації ПДВ ☒ X

дата (період) зміни з "01" червня 2023 року
(словами)

5.3. Відомості про реєстрацію платника ПДВ

Індивідуальний податковий номер

Дата реєстрації платником ПДВ

"__" ____ року

☐ Прошу зареєструвати платником ПДВ з першого числа календарного кварталу, в якому буде застосовуватись ставка єдиного податку, що передбачає сплату ПДВ (реєстраційна заява платника ПДВ додається)

☐ Прошу анулювати реєстрацію платником ПДВ останнім днем звітного періоду, що передуює переходу на застосування ставки єдиного податку, що не передбачає сплати ПДВ (без подання заяви про анулювання реєстрації платником ПДВ)

(потрібне відмітити "✓")

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

ГРАНИЧНИЙ ДОХІД

Чи потрібно для розрахунку граничної суми доходу, дозволеної для відповідної групи єдиного податку, враховувати й дохід, отриманий на ЄП2%?

«Платники третьої групи, що сплачували єдиний податок до 31.03.2022 за ставкою 5 відс., та які перейшли на сплату єдиного податку з 01 квітня 2022 року на ставку 2 відс., з першого дня місяця, наступного за місяцем припинення або скасування воєнного, надзвичайного стану повертаються знову на сплату єдиного податку за ставкою 5 відс. з дотриманням обмеження в обсязі доходу, одержаного протягом календарного року, що повинен не перевищувати 1167 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 01 січня податкового (звітного) року.

Зауважуємо, що **дохід, отриманий у період застосування особливостей оподаткування**, встановлених п. 9 підрозд. 8 розд. XX «Перехідні положення» ПКУ, **не впливає на застосування спрощеної системи оподаткування** надалі з урахуванням усіх обмежень, встановлених для фізичних осіб – підприємців – платників єдиного податку третьої групи»

ЗІР, категорія 107.01.01

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

ГРАНИЧНИЙ ДОХІД

Чи застосовується ставка у розмірі 15 % до суми перевищення доходу, отриманого ФОП – платниками ЄП першої або другої груп, які на період воєнного стану перебували на ЄП за ставкою 2%, після автоматичного повернення на систему оподаткування, що застосовувалась до початку воєнного стану?

«Дохід, отриманий фізичною особою – підприємцем – платником єдиного податку третьої групи під час використання таким платником особливостей оподаткування, встановлених п. 9 підрозд. 8 розд. XX «Перехідні положення» ПКУ, оподатковується виключно за ставкою єдиного податку у розмірі 2 відс. доходу, визначеного відповідно до ст. 292 ПКУ. Тобто ставка у розмірі 15 відс. яка визначена п. 293.8 ст. 293 ПКУ, до вказаного доходу не застосовується.»

ЗІР, категорія 107.01.01

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

ПОРЯДОК ВИЗНАННЯ ДОХОДУ

Порядок визначення оподатковуваних доходів єдинників першої – третьої груп і їх склад викладено у ст. 292 ПК. За загальним правилом пп. 1 п. 292.1 ПК доходом фізособи-підприємця для цілей обкладення ЄП є будь-який дохід, отриманий протягом податкового (звітного) періоду:

- у грошовій (готівковій та/або безготівковій) формі;
- матеріальній або нематеріальній формі, визначеній п. 292.3 ПК (вартість безплатно отриманих протягом звітного періоду товарів (робіт, послуг), Сума кредиторської заборгованості, за якою минув строк позовної давності (для єдинників третьої групи – платників ПДВ)

ПОРЯДОК ВИЗНАННЯ ДОХОДУ

Під обкладення ЄП не підпадають певні види доходу (пп. 1 п. 292.1 ПК), а саме:

- пасивні доходи у вигляді процентів, дивідендів, роялті, страхових виплат і відшкодувань;
- доходи, отримані від продажу рухомого та нерухомого майна, яке належить фізособі на праві власності та використовується в його госпдіяльності.

Такі доходи не вважаються доходами від підприємницької діяльності єдинника, тому обкладаються ПДФО і військовим збором (далі – ВЗ) як дохід простої фізособи за правилами розд. IV ПК. Це впливає з п. 292.9 ПК.

№ з/п	Вид доходу	Дата визнання доходу
1	2	3
1	Будь-який дохід у грошовій (готівковій та/або безготівковій) формі, за винятком особистих доходів <u>фізособи</u> ; процентів, дивідендів, роялті, страхові виплати та відшкодування, а також доходів від продажу рухомого та нерухомого майна, яке належить <u>фізособі</u> на праві власності та використовується в його господарській діяльності (<u>пп.</u> 1 п. 292.1 ПК)	Дата отримання грошей (п. 292.6 ПК)
2	Дохід від торгівлі товарами (послугами) через торговельні автомати або аналогічне обладнання, яке не передбачає наявності РРО (<u>пп.</u> 1 п. 292.1 ПК)	Дата вилучення грошей з торговельних автоматів або аналогічного обладнання (п. 292.7 ПК)
3	Дохід від торгівлі товарами (послугами) через торговельні автомати з використанням жетонів, карток та/або інших замінників грошових знаків, виражених у гривнях (<u>пп.</u> 1 п. 292.1 ПК)	Дата продажу жетонів і т. п. (п. 292.8 ПК)
4	Дохід від надання послуг і виконання робіт за договорами доручення, комісії, транспортного експедирування, агентськими договорами. Дорівнює сумі отриманого повіренним (агентом) винагороди (п. 292.4 ПК)	Дата отримання винагороди повіреним (агентом) (п. 292.4 ПК)

5	Кредиторська заборгованість <u>єдинників</u> – платників ПДВ, за якою минув строк позовної давності (п. 292.3 ПК)	Дата списання кредиторської заборгованості згідно з нормами законодавства (п. 292.6 ПК)
6	Дохід, виражений в іновалюті. Його сума перераховується в гривні за курсом НБУ, установленим на дату отримання такого доходу (п. 292.5 ПК)	Дата зарахування коштів на поточний рахунок у національній та іноземній валюті
7	Вартість товарів (робіт, послуг), безплатно отриманих протягом звітного періоду (п. 292.3 ПК)	Дата підписання <u>єдинником</u> акта приймання-передачі безплатно отриманих товарів (робіт, послуг) (п. 292.6 ПК)
8	Сума ПФД, отриманої та не повернутої протягом 12 к. міс. із дня її отримання (<u>пп.</u> 3 п. 292.11 ПК)	Наступний день після дати, на яку минає 12-місячний строк із дня отримання ПФД

ПЕРЕХІДНІ ОПЕРАЦІЇ

Розглянемо такі операції на прикладі відвантаження/оплати товару (робіт, послуг) договірною вартістю 12 000 грн (у т. ч. ПДВ – 200 грн.).

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

№ з/п	Показники	Зміна групи (ставки ЄП)	
1	2	3	
Перехід із третьої групи, ставка ЄП 2 %, у другу			
3	Групи (ставки ЄП)	Третя група, ЄП 2 %	Друга група
3.1	Подія	Відвантаження товару	Оплата
	Сума доходу в декларації з ЄП	—	12 000
	Сума ЄП, ПДВ	—	Фіксована (п. 293.2 ПК)
3.2	Подія	Отримання передоплати від покупця	Відвантаження або повернення передоплати
	Сума доходу в декларації з ЄП	12 000	—
	Сума ЄП	240 (12 000 x 2 %)	Фіксована (п. 293.2 ПК)

Перехід одиниця третьої групи зі ставки ЄП 2 % на ставки 3 % + ПДВ і 5 %					
4	<u>Групи (ставки ЄП)</u>	<u>Третя група, ЄП 2 %</u>	<u>Третя група</u>		
			<u>ЄП 5 %</u>	<u>ЄП 3 %</u>	<u>ПДВ</u>
4.1	<u>Подія</u>	<u>Відвантаження товару</u>	Оплата		
	Сума доходу в <u>декларації з ЄП</u>	—	12 000	12 000	—
	Сума ЄП (ПДВ)		600	360	(—****)
4.2	<u>Подія</u>	<u>Отримання передоплати від покупця</u>	<u>Відвантаження або повернення передоплати</u>		
	Сума доходу в <u>декларації з ЄП</u>	12 000	—	—	—
	Сума ЄП, ПДВ	240	—	—	(—****)

ПЕРЕХІДНІ ОПЕРАЦІЇ

*** ПДВ не нараховується, оскільки перша подія (відвантаження, оплата) сталася у період, коли єдинник не вважався платником ПДВ. Але якщо відвантажений товар було придбано в період, коли єдинник був платником ПДВ і було визнано податковий кредит, то доведеться нарахувати податкові зобов'язання

ПДВ

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Чи враховується для обов'язкової ПДВ реєстрації обсяг постачань на ЄП2%

Якщо в особи, що переходить із спрощеної системи оподаткування на загальну систему оподаткування, на дату такого переходу загальна сума від здійснення операцій із постачання товарів/послуг, що підлягають оподаткуванню ПДВ, протягом останніх 12 календарних місяців сукупно перевищувала 1 млн грн (у тому числі включаючи період перебування на спрощеній системі оподаткування), то така особа повинна не пізніше 10 числа першого календарного місяця, в якому здійснено перехід на загальну систему оподаткування, подати до контролюючого органу реєстраційну заяву платника ПДВ за формою № 1-ПДВ та зареєструватись як платник ПДВ.

<https://kyiv.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/661854.html>

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Операції, що підлягають оподаткуванню для ПДВ - реєстрації

Операції, що підлягають оподаткуванню за основною ставкою ПДВ (20 %), ставками 0, 7 і 14 %, та звільнені (умовно звільнені) від оподаткування ПДВ.

ЗІР, категорія 101.02

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Як продавцю визначити встановлений для реєстрації обсяг постачання товарів/послуг, у разі повернення продавцю раніше поставлених ним товарів/послуг, або у разі повернення продавцем суми попередньої оплати за такі товари/послуги?

Обсяги повернення вираховуються із загального обсягу постачання товарів/послуг, що встановлений для реєстрації

ЗІР, категорія 101.02

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

СТРОК ВИКОНАННЯ ПОДАТКВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Платники ЄП за ставкою 2 %, звільняються від відповідальності за несвоєчасне виконання податкових обов'язків, граничний термін виконання яких припадає на період починаючи з **24 лютого 2022 року до дня переходу таких платників на застосування особливостей оподаткування ЄП 2 %** за умови виконання ними таких податкових обов'язків, щодо реєстрації ПН/РК в ЄРПН, подання звітності, сплати податків і зборів, протягом **60 календарних днів з дня переходу на систему оподаткування, на якій такі платники податку перебували до обрання ЄП 2%.**

Тобто якщо платник повернувся на загальну систему з 1 травня 2023 року, зареєструвати ПН він повинен протягом 60 к. д. починаючи з 1 травня. Тобто не пізніше 30 червня 2023 року.

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Ліміт реєстрації від'ємний: як реєструвати ПН/РК

Для реєстрації ПН у такий ситуації можна скористатися так званим другим лімітом (п. 200^{1.9} ПК).

Платник ПДВ має право зареєструвати ПН або РК в ЄРПН на суму ПДВ, що дорівнює значенню показника **Σ Перевищ, зменшеного на суму задекларованих до сплати податкових зобов'язань** за періоди починаючи з 1 липня 2015 року (включаючи податкові зобов'язання, які були сплачені платником податку, та податкові зобов'язання, які не були сплачені ним), **та збільшеного на значення показника Σ ПопРах** незалежно від значення показника Σ Накл.

Для цього незареєстровані ПН та РК на збільшення суми податкових зобов'язань мають бути відображені в таблицях 1.1 та 1.2 додатка 1 до декларації за відповідні звітні періоди.

Як платник ПДВ може розрахувати суму другого ліміту та де знайти показники для такого розрахунку?

Усі показники для розрахунку другого ліміту можна знайти в Електронному кабінеті (далі – ЕК).

1. Показник Σ Перевищ

Заходимо в ЕК, у меню зліва вибираємо «СЕА ПДВ» – «Реєстр операцій», у таблиці, яка з'явиться, знаходимо колонку «Сума перевищення» та беремо звідти останній (верхній) показник.

документи

Поступления ДПС

Информация о документах

Информация о документах

Заявки, заявки для отправки информации

Сторожевые и бюджетные

Свой документ

СГА ПДБ

Реестр операций

Реестр транзитных

Информация при отгрузке информации

История ПН/ПК

Реестры ПН/ПК

Детали

Путь: > СГА ПДБ > Реестр операций

Реестр операций

Помощник по работе с ГАИ

Дата операции: до:

Дата документа: до:

Номер документа:

Тип операции:

Поиск

Очистить

Экспорт в Excel

Дата операции	Тип операции	Номер документа	Дата документа	Сумма операции	Сумма налога	Сумма за отчисления ПН	Сумма за отчисления ПН	Сумма при зачете налога	Сумма погашения	Сумма до погашения	Сумма переплат
22.05.2023 00:01	Реестры ПН - поданы на рассмотрение ПДБ	8	30.04.2023	4 800.18	1 380.51	96 031.62	30 886.09	0.00	0.00	0.00	3 740.00
15.08.2023 22:52	Реестры ПН/ПК - поданы на рассмотрение	1706	30.04.2023	590.00	6 363.71	96 031.62	66 087.93	0.00	0.00	0.00	2 760.00

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

2. Сума задекларованих до сплати податкових зобов'язань за періоди починаючи з 1 липня 2015 року (включаючи податкові зобов'язання, які були сплачені платником податку, та податкові зобов'язання, які не були сплачені платником податку).

Показника саме з такої назвою в ЕК немає, але по факту це сума задекларованих до сплати в бюджет податкових зобов'язань. Тому в меню зліва вибираємо «СЕА ПДВ» – «Реєстр транзакцій», далі у віконці «Ознака транзакцій» вибираємо «2-списання коштів», потім натискаємо на кнопку «Пошук». Після того як сформується таблиця, натискаємо кнопку «Експорт в Excel». Завантажуємо таблицю в Excel, вибираємо колонку сума транзакцій та розраховуємо підсумкову суму по цієї колонці.

3. Значення показника Σ ПопРах

У меню зліва ЕК вибираємо «СЕА ПДВ» – «Реєстр операцій», у таблиці, яка з'явиться, знаходимо колонку «Сума поповнень» та беремо звідти останній (верхній) показник.

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

№ п/п	Показник	Сума
1	ΣПеревищ	357 205
2	Сума задекларованих до сплати ПЗ	1 215 169
3	ΣПопРах	1 401 200
4	Другий ліміт	543 236*
357 205 – 1 215 169 + 1 401 200 Суми другого ліміту достатньо для реєстрації тих ПН, податкові зобов'язання з яких сформували показник ΣПеревищ.		

№ п/п	Показник	Сума
1	ΣПеревищ	57 205
2	Сума задекларованих до сплати ПЗ	1 215 169
3	ΣПопРах	1 105 169
4	Другий ліміт	-52 792*
57 205 – 1 215 169 + 1 105 169 В цьому випадку за рахунок другого ліміту зареєструвати ПН не вийде, бо він має від'ємне значення. Тому для реєстрації ПН доведеться поповнювати основний ліміт (ΣНакл) за рахунок власних коштів платника ПДВ		

ПЕРЕХІДНІ ОПЕРАЦІЇ

Відповідно до п. 187.1 ПК датою виникнення податкових зобов'язань з постачання товарів/послуг вважається дата, яка припадає на податковий період, протягом якого відбувається будь-яка з подій, що сталася раніше:

- дата зарахування коштів від покупця/замовника на рахунок платника податку в банку;
- дата відвантаження товарів, а для послуг - дата оформлення документа, що засвідчує факт постачання послуг платником податку. Для документів, складених в електронній формі, датою оформлення документа, що засвідчує факт постачання послуг платником податку, вважається дата, зазначена у самому документі як дата його складення, незалежно від дати накладення електронного підпису.

ПЕРЕХІДНІ ОПЕРАЦІЇ

Ситуація 1

Товар було поставлено, коли постачальник і покупець застосовували загальну систему оподаткування. Відповідно перший нарахував податкові зобов'язання, оформив та зареєстрував ПН, а другий – відобразив податковий кредит на підставі НН, отриманій від постачальника.

Розглянемо, якими будуть ПДВ-наслідки, якщо на дату повернення товару один із контрагентів став платником ЄП за спеціальною ставкою

Покупець – платник ЄП за ставкою 2 %

На момент повернення товару (ЗІР, категорія 101.15):

податкові зобов'язання **продавця**, нараховані на дату постачання цього товару, не коригуються, тому що ПДВ-реєстрація покупця вже призупинена відповідно до п. 9.5 підрозд. 8 розд. ХХ ПК і він немає можливості зареєструвати від'ємний РК. А постачальник, у свою чергу, не має підстав для зменшення податкових зобов'язань (пп. 192.1.1 ПК);

податковий кредит **покупця** також не коригується, тому що на період перебування на ЄП за ставкою 2 % він фактично не є платником ПДВ.

Але після повернення на загальну систему оподаткування **покупець** повинен до кінця місяця нарахувати податкові зобов'язання згідно з п. 198.5 ПК (адже товар не було використано у господарській діяльності). При цьому потрібно скласти зведену ПН з типом причини «13» на вартість такого товару.

Чи може постачальник відкоригувати податкові зобов'язання, якщо покупець після переходу на загальну систему зареєструє йому РК?

Ні, не може, тому що дата оформлення РК припадає на період, коли покупець був на ЄП за ставкою 2 % і фактично не вважався платником ПДВ (його ПДВ-реєстрацію призупинено).

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Постачальник – платник ЄП за ставкою 2 %

На дату повернення товару **постачальник** не коригує податкові зобов'язання, тому що він фактично є неплатником ПДВ (його ПДВ-реєстрацію призупинено). Після переходу на загальну систему оподаткування підстав для зменшення податкових зобов'язань у постачальника також не буде.

Покупець у періоді повернення товару повинен зменшити податковий кредит навіть без наявності зареєстрованого РК (пп. 192.1.1 ПК). При цьому якщо:

- податковий кредит було відображено на підставі первинних документів (і постачальник до переходу на ЄП не зареєстрував ПН), то для зменшення податкового кредиту покупцю потрібно скласти бухгалтерську довідку і відобразити її показники в таблиці 2.2 додатка 1 до декларації з ПДВ і в ряд. 14 декларації;
- постачальник встиг зареєструвати ПН, тоді покупець у періоді повернення товару нараховує податкові зобов'язання відповідно до п. 198.5 ПК (причина: товар не було використано в господарській діяльності). Для цього не пізніше останнього дня місяця, у якому відбулося повернення товару, покупець оформлює зведену ПН з типом причини «13».

Ситуація 2

Товар було поставлено (отримано), коли постачальник (покупець) був на ЄП за ставкою 2 %. А повернення товару відбувається після повернення постачальника (покупця) на загальну систему.

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

На ЄП за ставкою 2 % був покупець

На дату отримання товару **покупець** був на ЄП за ставкою 2 % (його ПДВ-реєстрацію було призупинено). Тому постачальник на дату відвантаження товару (або отримання передоплати) оформлював ПН на неплатника ПДВ. Після повернення на загальну систему оподаткування покупцю коригувати немає чого.

На дату повернення товару **постачальник** може зменшити свої податкові зобов'язання. Для цього йому потрібно оформити РК:

- або на дату повернення оплати за товар – якщо товар було оплачено покупцем (ЗІР, категорія 101.15).;
- або на дату повернення товару – якщо оплати не було

Такий РК, як і ПН, також оформлюється на неплатника ПДВ.

На ЄП за ставкою 2 % був постачальник

На дату отримання товару у покупця податковий кредит не виникає тому що ПДВ – реєстрацію постачальника на той момент було призупинено. Фактично він придбавав товар у неплатника ПДВ.

Відповідно постачальник не коригує податкові зобов'язання, тому що він їх не нараховував.

Таким чином в цієї ситуації з боку ПДВ у сторін нічого не відбувається.

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

КОМПЕНСУЮЧІ ПОДАТКОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

За товарами/послугами, необоротними активами, які були придбані/виготовлені з ПДВ до початку застосування ЄП2%, та які були використані (поставлені, реалізовані) в період застосування ЄП2%, платник ПДВ зобов'язаний не пізніше останнього дня звітного періоду, в якому здійснено відновлення його реєстрації платником ПДВ, нарахувати податкові зобов'язання відповідно до п. 198.5 ПК (п.9.9 підрозділу 8 розділу XX ПК).

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Чи потрібно нараховувати компенсуючі податкові зобов'язання на підставі п. 198.5 ПК, якщо під час придбання товарів (послуг), необоротних активів платником не було відображено податковий кредит з ПДВ?

Це залежить від того, з якої причини ви не включили вхідний ПДВ до складу податкового кредиту. Тут можуть бути два варіанти, а саме:

- платник ПДВ не відображає податковий кредит **за своїм бажанням**, хоча отримав від постачальника – платника ПДВ зареєстровану в ЄРПН ПН. Така поведінка не позбавить платника від необхідності нарахувати зобов'язання на підставі п. 198.5 ПК. Адже їх нарахування на вимогу цієї норми не залежить від факту відображення податкового кредиту, якщо у покупця в принципі є право на податковий кредит;

- платник ПДВ не відображає податковий кредит через **відсутність зареєстрованої ПН**. Так буває, коли ПН постачальником або взагалі не оформлено та/або не зареєстровано, або ж коли ПН було заблоковано. У цьому випадку в покупця немає права на податковий кредит (п. 198.6 ПК). Тому компенсуючі податкові зобов'язання він нарахує пізніше, коли у нього виникне таке право (тобто коли він отримає від постачальника зареєстровану ПН). Аналогічної думки із цього питання дотримується ДПС (ЗІР, категорія 101.06).

Як визначити базу оподаткування?

База оподаткування визначається (п. п. 9.9 підрозд. 8 розд. XX ПК):

- за необоротними активами – виходячи з балансової (залишкової) вартості, що склалася станом на початок звітного (податкового) періоду, протягом якого здійснюються такі операції (у разі відсутності обліку необоротних активів – виходячи із звичайної ціни);
- за товарами/послугами – виходячи з вартості їх придбання.

Як нарахувати компенсуючі податкові зобов'язання?

Ситуація 1

Об'єкт ОЗ придбано СГ у січні 2022 року у платника ПДВ, від постачальника отримано зареєстровану в ЄРПН ПН, відображено податковий кредит. У квітні 2022 року СГ перейшов на ЄП за ставкою 2 % і весь період перебування на цій системі оподаткування використовував цей об'єкт ОЗ у своїй господарській діяльності. Із 1 червня 2023 року СГ повертається на попередню систему оподаткування, залишкова вартість об'єкта ОЗ на початок червня становить 23 000 грн.

У цій ситуації **нараховувати компенсуючі податкові зобов'язання в червні не потрібно**, оскільки СГ використовував об'єкт ОЗ у період перебування на ЄП за ставкою 2 % **та продовжує його використовувати** після відновлення своєї ПДВ-реєстрації (<https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/582087.html>).

Також раніше податкова роз'яснювала (див. відповідь на питання № 13 від 07.04.2022, <https://www.kmu.gov.ua/news/pitannya-vidpovidi-shchodo-osoblivostej-perehodu-platnikiv-na-sproshchenu-sistemu-opodatkuvannya>) , що компенсуючі податкові зобов'язання нараховуються **в разі повного використання об'єктів ОЗ на ЄП за ставкою 2 %, тобто в разі їх продажу**. А в разі **часткового використання (тобто експлуатації протягом періоду перебування на ЄП за ставкою 2%) податкові зобов'язання на підставі п. 198.5 ПК не нараховуються**.

Ситуація 2

Об'єкт ОЗ придбано СГ у січні 2022 року у платника ПДВ, від постачальника отримано зареєстровану ПН, відображено податковий кредит. У квітні 2022 року СГ перейшов на ЄП за ставкою 2 %, а в січні 2023 року об'єкт ОЗ було реалізовано. На початок січня залишкова вартість об'єкта ОЗ становила 17 000 грн. Із 1 червня 2023 року СГ повертається на попередню систему оподаткування

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

У цій ситуації компенсуючі податкові зобов'язання нарахувати потрібно виходячи з залишкової вартості ОЗ, яка склалася на початок січня. Тобто базою оподаткування буде сума 17 000 грн, відповідно сума ПДВ дорівнює 3 400 грн. Зведену ПН потрібно скласти 30.06.2023 і зареєструвати в ЄРПН не пізніше 20.07.2023, а також відобразити податкові зобов'язання в декларації за червень у рядку 4.1.

Далі розглянемо особливості нарахування компенсуючих зобов'язань СГ, які займаються постачанням товарів, послуг та продукції власного виробництва.

Ситуація 3

У січні 2022 року СГ придбано товару на суму 200 000 грн (крім того ПДВ 40 000 грн), від постачальника отримано зареєстровану ПН, у декларації за січень відображено податковий кредит. У квітні 2022 року СГ перейшов на ЄП за ставкою 2 %, а з 1 травня 2023 року повернувся на попередню систему оподаткування. За період перебування на ЄП за ставкою 2 % було продано 70 % товару, придбаного у січні 2022 року.

У цьому випадку базою оподаткування буде 140 000 грн (200 000 грн x 70 %).

Тобто сума ПДВ становить 28 000 грн.

Зведену ПН потрібно скласти 31.05.2023 і зареєструвати в ЄРПН не пізніше 20.06.2023, а також відобразити податкові зобов'язання в декларації за травень у рядку 4.1.

Ситуація 4

У січні 2022 року СГ отримано від постачальника товар на суму 200 000 грн (крім того ПДВ 40 000 грн). Оскільки СГ застосовує касовий метод обліку ПДВ, податковий кредит на підставі ПН, зареєстрованої у ЄРПН постачальником, у декларації за січень не відображено (товар ще не оплачено). У квітні 2022 року СГ перейшов на ЄП за ставкою 2%, а з 1 травня 2023 року повернувся на попередню систему оподаткування. За період перебування на ЄП за ставкою 2 % було продано 70 % придбаного товару, але з постачальником СГ розраховувався тільки у червні 2023 року.

Платники ПДВ, які застосовують касовий метод обліку ПДВ, відображають податковий кредит не за правилом першої події, а на дату списання коштів з банківського рахунку (видачі з каси) в оплату товарів (послуг) (пп. 14.1.266 ПК).

Тому податкові зобов'язання наш СГ нарахує в червні, коли отримає підставу для відображення податкового кредиту, виходячи з бази оподаткування 140 000 грн (200 000 грн x 70%). Тобто сума ПДВ становитиме 28 000 грн.

Зведену ПН потрібно скласти 30.06.2023 і зареєструвати в ЄРПН не пізніше 20.07.2023, а також відобразити податкові зобов'язання в декларації за червень у рядку 4.1.

Ситуація 5

СГ здійснює діяльність по наданню послуг оренди. У червні 2022 року ним перераховано постачальнику електроенергії 100 000 грн (крім того ПДВ 20 000 грн), отримано зареєстровану ПН та відображено податковий кредит у декларації за червень. Із липня 2022 року СГ перейшов на ЄП за ставкою 2 %, а з 1 червня 2023 повертається на попередню систему оподаткування. До переходу на ЄП за ставкою 2 % у приміщеннях, які СГ надає в оренду, було використано 60 % оплаченої електроенергії, а решту було використано вже після переходу СГ на ЄП за ставкою 2 %.

У цій ситуації потрібно нарахувати податкові зобов'язання виходячи з бази оподаткування 40 000 грн (100 000 грн x 40 %). Тобто сума ПДВ становитиме 8 000 грн.

Постачання продукції власного виробництва

База оподаткування для продукції власного виробництва п. 9.9 підрозд. 8 розд. ХХ ПК не визначено. Але якщо виходити з мети нарахування цих податкових зобов'язань (компенсувати податковий кредит), то можна дійти висновку, що тут потрібно орієнтуватися тільки на вартість придбання з ПДВ товарів (послуг), необоротних активів, які було використано для створення цієї готової продукції.

Ситуація 6

Підприємство займається виробництвом продукції (наприклад, сільськогосподарської). Для цього ним придбано:

- у платників ПДВ посівний матеріал, паливо, добрива, податковий кредит відображено на підставі отриманих від постачальників ПН;
- у неплатників ПДВ придбано послуги;
- виплачується заробітна плата, нараховується амортизація.

Усі ці витрати формують собівартість продукції. Після переходу на ЄП за ставкою 2 % підприємство продовжувало виробляти та продавати свою продукцію. Чи потрібно нарахувати податкові зобов'язання після повернення на попередню систему оподаткування? І якщо так, то виходячи з якої бази оподаткування?

Для нарахування податкових зобов'язань підприємству потрібно відокремлювати обсяги придбань з ПДВ та без ПДВ.

Тобто податковими зобов'язаннями доведеться компенсувати податковий кредит, який було відображено під час придбання матеріалів, палива, добрива та сировини. Причому в тому відсотку, в якому ці придбання було використано для виробництва та продажу продукції у період перебування на ЄП за ставкою 2 %. Обсяги придбання у неплатника ПДВ, а також такі складові собівартості як заробітна плата та амортизація під нарахування компенсуючих податкових зобов'язань не потрапляють.

Дякуємо за увагу!

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua